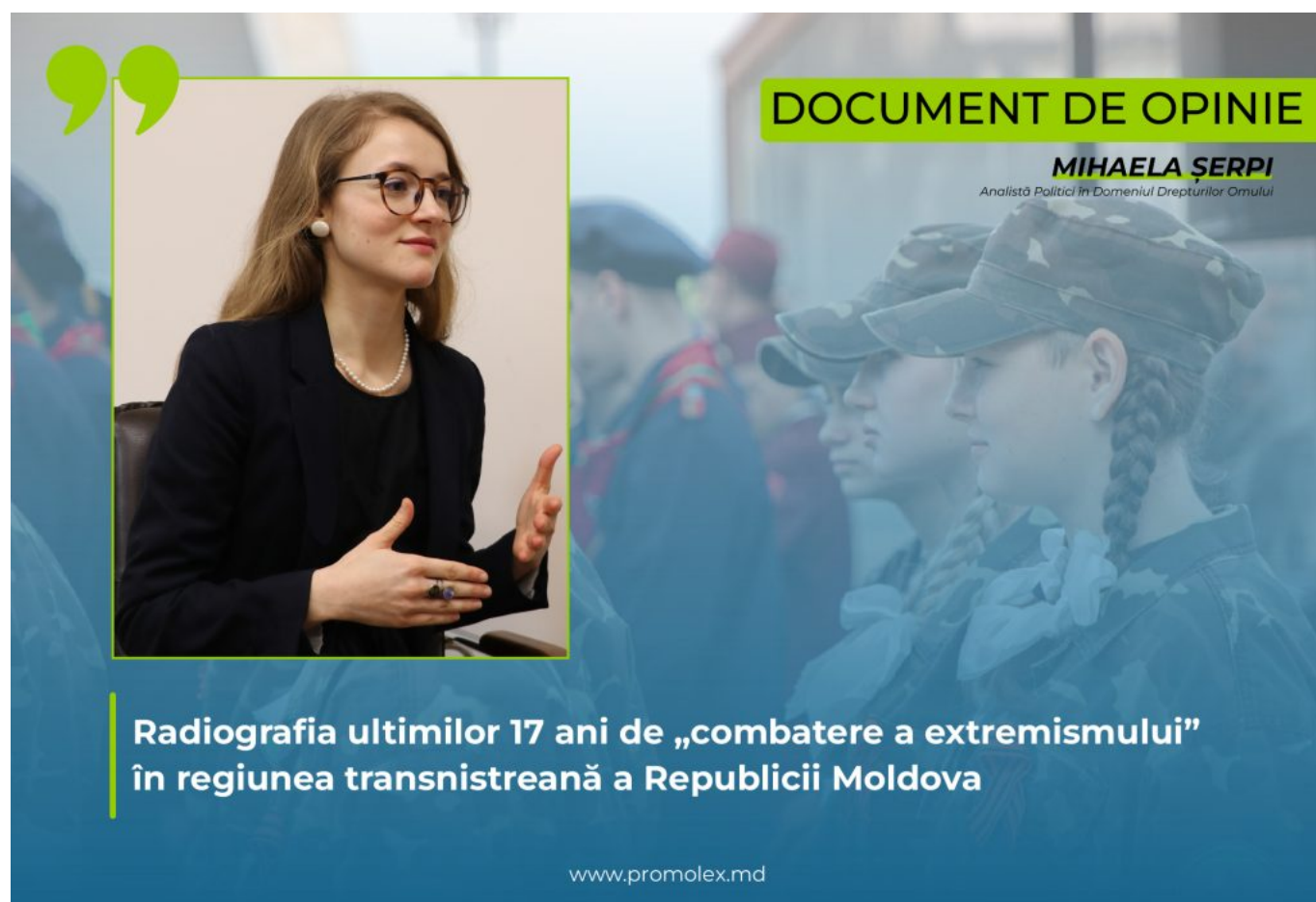

Radiografia ultimilor 17 ani de „combatere a extremismului” în regiunea transnistreană a Republicii Moldova

Извините, этот текст доступен только в “[Румынский](#)”. For the sake of viewer convenience, the content is shown below in the alternative language. You may click the link to switch the active language.

DOCUMENT DE OPINIE

MIHAELA ȘERPI
Analistă Politică în Domeniul Drepturilor Omului

**Radiografia ultimilor 17 ani de „combatere a extremismului”
în regiunea transnistreană a Republicii Moldova**

www.promolex.md

Din 2007 până în prezent, au fost înregistrate numeroase cazuri de limitare a libertății locuitorilor regiunii transnistrene în mod ilegal, pentru comiterea unor presupuse

acțiuni „extremiste”. Instigarea la „extremism” a fost invocată cu precădere în „dosarele penale” ce vizau vocile critice din regiunea transnistreană. Sub paravanul aparent acceptabil al „combaterii extremismului”, structurile transnistrene au ostracizat vocile critice, le-au supus la tratamente degradante, au intensificat controlul asupra spațiului mediatic, au limitat drastic spațiul de acțiune al societății civile și au promovat educația militară în rândul minorilor.

Cazurile Serghei Ilcenco, Oleksandr Lypovchenko, Larisa Calik, Ghenadie Ciorba, Victor Pleșcanov evidențiază cel mai bine metodele ilegale prin care acționează regimul de la Tiraspol pentru a supune la tăcere persoanele incomode.

Instrumentele și pârghiile folosite în vederea „combaterii extremismului” au fost dezvoltate treptat, în baza modelului Federației Ruse și al altor regimuri autoritare consolidate.

Prima „lege” privind combaterea activităților extremiste a fost adoptată în 2007, la 5 ani diferență după ce a fost adoptată o lege similară în Federația Rusă. Această „lege” nu oferă o definiție explicită pentru conceptul de extremism și nu precizează care sunt caracteristicile distincte ale acestui fenomen. În schimb, definește vag termenii „activitate extremistă”, „organizație extremistă”, „materiale extremiste” și include o listă de infracțiuni cu caracter „extremist”.

Din 2007 până în momentul de față, registrul de măsuri „antiextremiste” s-a extins constant:

- în 2012, a fost creată lista organizațiilor și persoanelor care ar fi implicate în activități teroriste sau extremiste. În 2017, Oleksandr Lypovchenko a fost inclus în lista de față din cauza unui text depistat în caietele sale. În 2022, Lypovchenko a fost exclus din această listă, însă structurile transnistrene nu i-au asigurat accesul la un remediu efectiv în urma

acuzățiilor false și a detenției sale ilegale. Încălcarea drepturilor lui Oleksandr Lypovchenko au fost constatate inclusiv de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

- În 2019, „combaterea extremismului” a fost integrată în principalele direcții ale „politicii de stat în domeniul antiterorismului” – document care stipulează că extremismul și slăbirea patriotismului în rândul tinerilor reprezintă unele dintre principalele surse interne de „pericol terorist”;
- În 2020, structurile transnistrene au intensificat lupta împotriva vocilor disidente prin adoptarea „strategiei de combatere a extremismului pentru anii 2020–2026”. Strategia a fost conturată în baza experienței de „combatere a extremismului” din Federația Rusă, Belarus și Kazahstan – state care au denaturat semnificația acestui concept;
- În 2021, a fost creată „lista de stat a materialelor extremiste”, care conține inclusiv 8 website-uri ale cultului religios „Martorii lui Iehova”.

Ultimele modificări importante aduse „legislației antiextremism” datează din 2023. În termeni specifici, în mai 2023, la inițiativa lui Anatoli Gurețki, a fost modificată „legea” din 2007 pentru a oferi mai multe pârghii structurilor de forță transnistrene. Modificările propuse de Gurețki au vizat reglementarea dreptului „procurorului general”, al „adjunctului” acestuia și al „ministerului securității” de a se adresa „instanțelor de judecată” pentru recunoașterea unor organizații sau departamente ale acestora drept „extremiste”. O altă modificare vizează stipularea pedepselor pentru utilizarea „limbajului extremist” – măsură adoptată în vederea armonizării „legislației” din regiune cu cea rusească. Extinderea puterii structurilor de forță transnistrene în mod nejustificat în sfera libertății de exprimare și a libertății de asociere, în numele „combaterii extremismului”, a dus la comiterea mai multor încălcări ale drepturilor omului în

raport cu jurnaliștii, activiștii civici și politici din regiunea transnistreană.

În plus, în ultimii ani se observă utilizarea educației militare și implicarea minorilor în activități cu potențial ridicat de violență cu scopul de a preveni „manifestările extremiste” în rândul copiilor și tinerilor. „Educația patriotică”, sub pretextul „combaterii extremismului”, a pătruns treptat în toate sferile educației, de la lecții în școli și în penitenciare, webinare pentru psihologi până la tabere militare-patriotice, competiții sportive-militare și festivaluri cu tematică militară, la care participă minori, inclusiv copii din grădinițe. Aceste activități sunt realizate cu precădere de structurile de forță transnistrene, după modelul rusesc. De asemenea, evenimente de prevenire a „extremismului” în instituțiile școlare din regiunea transnistreană sunt organizate și cu implicarea reprezentanților Ambasadei Federației Ruse la Chișinău. Această presupusă „măsură de prevenție” este completamente contrară abordării centrate pe drepturile omului și conceptului de educație pentru pace, drepturile omului și dezvoltare sustenabilă promovat de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

Din discursul anual al liderului regiunii transnistrene rezultă că, în anul 2024, „combaterea extremismului” și „educația patriotică” a copiilor și tinerilor vor fi direcții prioritare pentru toate structurile transnistrene.

În acest context, având în vedere creșterea numărului cazurilor de limitare a libertății de exprimare și persecutare a persoanelor incomode regimului de la Tiraspol, Asociația Promo-LEX îndeamnă organizațiile internaționale, factorii de decizie de la Chișinău, reprezentanții misiunilor diplomatice, să utilizeze instrumentele de care dispun pentru a exercita influență asupra structurilor transnistrene, inclusiv asupra modului în care acestea aplică „măsurile anti-extremism”.

Pentru mai multe detalii, accesați [documentul](#).

Documentul a fost elaborat de Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar oferit de Fundația Soros Moldova și National Endowment for Democracy, în cadrul proiectelor „Promovarea respectării drepturilor omului în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană” și „Promovarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova”.